

**Dovednosti diagnostikovat
aktivitu, samostatnost a
tvůrčivost žáků z hlediska
rozvoje jejich osobnosti**

- Termín diagnóza se nejčastěji vyskytuje v lékařství, kde znamená rozpoznání nemoci, jejich příčin apod.
- Z lékařství se rozšířil do řady jiných oborů a také do pedagogiky kdy se používá při zjišťování příčin nějakého edukativního jevu, stavu, dosažené úrovně, osobního rozvoje atd.

- Pro edukativní oblast je pojem diagnóza velmi významný a potřebný
- Umožňuje zaměřit pozornost na hledání příčin dosaženého stavu rozvoje osobnosti
- Nikoli jen popis některých náhodných projevů chování jedince nebo skupiny, případně hodnocení podle vžitých šablon

- Záleží na odborné diagnostické úrovni
- Přesné postižení , všestranné pochopení a diferenční rozlišení sledovaného jevu se dá stále prohlubovat
- Je nutno tuto diagnózu doplňovat o psychologické hledisko v pedagogické práci
- Pojmenování dané skutečnosti se odráží ve psychice žáka

- Provádění diagnózy v edukačním procesu je nezbytné , je to cesta k vědečtějším výchovným postupům, adekvátním dané situaci a tím k účinnějším výsledkům
- Zvládnout diagnostické postupy je náročné, je třeba: dlouhodobě učit, pokud možno využívat pro diagnózu vhodné dostupné pomůcky a techniky

Aktivita, samostatnost a tvořivost

- V edukačním procesu je chápeme jako významné psychické děje a stavy ve vývoji člověka, patří k nejvýznamějším atributům „člověčenstva“
- Probíhají paralelně i následně ale na druhé straně nejsou v jednoznačném přímém vztahu

- Jde o jevy vzájemně si blízké, ale zdaleka ne totožné. pro učitele je důležité, aby je zřetelně v žákových projevech vnímal a současně jasně diferencoval.
- Pro hlubší a úplnější postihu vývojových tendencí osobnosti je třeba aby učitel byl schopen aktivitu, samostatnost a tvořivost žáka dále analyzovat a rozšiřovat.

Aktivita

Aktivitou ve výchovně – vzdělávacím procesu rozumíme zvýšenou, intenzivní činnost žáka, jejímž cílem je osvojit si požadované poznatky, postoje atd.

- Je to uvědomělá, intenzivní činnost, jejímž cílem je upevňování vědomostí, dovedností, postojů.

Stupně aktivity

- 1, vynucená akt.- donucování k aktivitě, nařizování, ukládání úkolů.
- 2, navozená akt. – při soutěžích, hrách, podle pokynů, podnětů.
- 3, nezávislá akt.- z vlastního zájmu, zvědavosti, uvědomělé úsilí.
- 4, angažovaná akt.- intenzivní zapojení do činnosti, výrazné zaujetí.

Samostatnost

- Samostatnost ve výchovně vzdělávacím procesu vymezujeme jako takovou učební aktivitu, při níž žáci získávají poznatky vlastním úsilím, relativně nezávisle na cizí pomoci a cizím vedením.

Stupně samostatnosti

- 1, napodobující sam.- samočinnost, automatická činnost, opisování, doslovné opakování.
- 2, reprodukcující sam.- opakování s prvky novosti, uplatnění osobního přístupu.
- 3, produkcující sam.- obohacování předlohy, projevy vlastních postojů.
- 4, přetvářející sam.- dochází ke změně jevu, prosazování vlastních názorů, ovlivňování prostředí.

Tvořivost

- Tvořivost se chápe jako přirozená vlastnost každého člověka projevující se seberealizací individua při vzniku něčeho nového.

Stupně tvořivosti

- 1, expresivní tv.- okamžité nápady, návrhy, spontánní produkty, náhlé vnuknutí.
- 2, inovativní tv.- tvorba netradičních produktů, zlepšovateľské náměty, změna tradičních postupů, profesní mistrovství, kreaace nových výrobků
- 3, inventivní tv.- výrazně nové výtvořy a výkony
- 4, emergentní tv.- vznik zcela nových jevů, přeskupení známé struktury do nových souvislostí

- Tato stupnice se jeví některým učitelům jeví jako příliš „hrubá“ navrhuji jemnější rozlišení ze 4 na 9 – 10 úrovní.
- Naprostá většina učitelů spojuje diagnostikování aktivity, samostatnosti a tvořivosti žáků se známkováním a klasifikací vědomostí a domnívá se, že největší vliv na známku má aktivita žáků

- Diagnóza dosahovaných úrovní žákovské aktivity, samostatnosti a tvořivosti žáků činí učitelům značné potíže. důvodem je zřejmě skutečnost, že tato problematika je jim poměrně cizí, neboť škola se tímto směrem málo orientuje.
- Pro identifikaci samostatnosti a tvořivosti žáků za účelem širokého využívání ve výchovně – vzdělávací praxi, je třeba vytvořit vhodnou metodiku, případně pomůcky.
- Žádoucí by bylo připravit sérii pedagogických testů, které by pomohly aktivitu, samostatnost a tvořivost lépe poznat, pochopit, upřesnit a konkretizovat, a tím stanovit pravou diagnózu která by se mohla stát východiskem pro další výchovné postupy.

Děkuji za pozornost